

dolenta que es fa pels conreus» en el Pla del Llobregat.

Aquesta repetició d'una mateixa variant a tants llocs diversos, rurals tots i amb aire de supervivències soltes, més aviat suggereix la idea d'una cosa antiga. D'altra banda el verb *amargar* és comú al català amb la llengua d'oc, on ja es troba a l'Edat Mitjana («être amer», PDPF), i viu avui fins tan al Nord com el Roergue (*âmârgant* 'amarg' a St. Africa, Vayssier, s. v. *omar*). L'afèresi de *a-* és un fet repetidíssim, trivial, i en aquest cas particular es comprèn que un *amargall* 'cosa amargadora, cosa amarga' amb article *lamargall* era pres naturalment per *la margall* entenent 'la (herba) margall' i estava bastant abocat a l'afèresi; no menys, és clar, la variant femenina *margalla* (que BDC 15 xviii, 263, cita en la dita «pel març la *margalla* treu el nas») i que hem vist en el santanderí *margaja*. No perquè la creació sigui natural hem de suposar que sigui recent: deu venir ja de l'alta Edat Mitjana, qui sap si d'un sector del llatí vulgar; per tant no és estrany que la ¹CA- sonoritzada s'hagi canviat en *ja* en els Cevennes i Savoia (recordem també la normal alternància *long/lonja*, *larg/larja*, *cluc/clucbar*): per tant no té validesa aquesta objecció que Séguy es feia a si mateix.³

DERIV.: *Margalla*, *Margallada*, *Margallar*.

¹ Vegeu l'encertat comentari de Sanchis Guarner, *Els Valencians i la Llengua en els Ss. XVI-XVIII*, 71, 103. Qüestió de gustos i d'amor propi regionals, que ningú intel·ligent deixa de mirar amb somrient tolerància, i generós respecte. — ² Per als mots balto-eslaus, veg. Fraenkel, *Die Baltischen Spr.*, 85; Trautmann, *Baltisch-Slaw. Wörterbuch*, 182-3. — ³ Si el nom del poble de *Marganell*, al peu de Montserrat, sortís d'una dissimilació de *Margall-ell*, com ho he sospitat temps ha, i encara que *-ell* vingués aquí del sufix collectiu diminutiu *-ETULUM*, tampoc no se'n podria treure una objecció ferma, per aquesta mateixa raó; i d'altra banda, tenint en compte que el duplicat *-et* (< *-ETUM*)/*-ell* degué restar com a ⁴⁰ cosa viva durant segles, vist el gran nombre de casos com *Pinet/Pinell*, *Lloret/Llorell*, *Espinalbet/Espinabell*, *Rouret/Rourell* (i cf. BDC v, 34-37), els noms en *-ell* poden no ser creacions antigues.

Margaller, V. *marreller*, *matricula* (MARE) *Margallera*, V. *gargalla* *Marganell*, V. *margall*, nota *barballó* + *Margallot* ('espècie d'àngula?'), V. *submergir* *Marganter*, pots ser mal transmès en lloc de *mercant* o *mercader* *Marganyar*, *marganyós*, V. *maganyar* i *bar-* ⁵⁰ *ganyar* *Margar*, V. *marga* *Margarat*, *margàric*, V. *margarida*

MARGARIDA, 'perla' ant., 'flor de centre groguenc i arrodonit com una perla', del ll. MARGARITA 'perla', i aquest, del gr. μαργαρίτης id. □ 1.ª doc.: *-ita* 'perla' S. XIV, flor o herba princ. S. XVI; *-ida*, c. 1390, Aversó (*Torc.*, 38.16).

'Perla': «si lo dit git se haurà a fer e-s fa, que totes les robes e mercaderies e --- e *margarites* e draps d'or ⁶⁰

e de seda, e totes altres coses deguen pagar» (contribuir a indemnitzar els mercaders perjudicats en llençar càrrega per tempestat), *Consolat* (Moliné, p. 206).

Aviat es va antiquant el sentit primitiu i es pensa abans que tot en la flor de diverses espècies (*Bellis silvestris* etc.; «*Leucanthemum corymbosum* Gr. G.», Serradell, *Sota Terra, Cl. Munt.* I, 126), valor amb el qual predomina en general la forma hereditària *margarida*, no tant a ciutat ni en terra valenciana, on altrament s'aplica també a plantes diverses: «*margarita gorda*, de color torrat i quan és tendre és vermell», Vall de Gallinera, 1963 (bolet?); a les Illes és general (com a nom propi i també planta) *margalida*, amb constant joc de l'una a l'altra: «*Margalida*, ramell meu, / tu ets la meua alegria: / no hi ha cap hora del dia / que no pens en lo cos teu» (Moll, *Amoroses*, *IdOr* IV, 19.38); «*Floretes de cent colors / --- / de quin color les voldrfeu? / Si us plauen color de foc, / duc enceses clavellines; / si les voleu com la neu, / blanquegen les margalides*», PORlandis (*IdOr* II, 38).

DERIV.: *Margarideta*, *Margaridoia* [1617, MAgustí], tant o més usat que aquells: «--- / per estàtua pendria-la de marbre / qui no vegés ses llàgrimes rajar com una deu; / no ho veu la gent del ball ni se n'adona: / a qui dansa joyós, ¿què se li'n dóna / de la *margaridoya* que axafa sota'l peu?», *Canigó* (I, 28f); *-lidoia*, *Margaridussa* (Belv.). *Margarider*, *Margaritita*, *Margarina*, derivat d'àcid margàric, anomenat així pel llustre perlat de les escates d'aqueixa substància; *margarat*; *margarona*; *margaroide*, addició d'EFontserè al seu DOrt. *Marigdol* (? DAG).

Margassa, V. *garsa* i *maregassa* (MARE)

MARGE, del llatí MARGO, -GĪNIS, 'vora', 'vorera', 'marge'. □ 1.ª doc.: S. XIII.

«Térmens ne fites no --- deven ésser remoguts sens presència --- d'aquels de qui són les honors, car negú, absent l'altre ne per sa pròpria volentat no deu posar ne ficar, ne remoure ne arrencar, térmens ne fites ne *marges* ne altres senyals», *CostTort.* (Ol. 148, III, § 13.14). Ja en llatí clàssic MARGO es presenta adés com a masculí adés com a femení. En el català central, i en la llengua literària, ha predominat el m., també en llengua d'oc, mentre que en diversos parlars romànics hi ha el femení, entre ells el castellà (endemés aquest a penes ha mantingut el mot sinó amb caràcter sobretot de cultisme). En la nostra llengua ja ho trobem així des del mateix S. XIII: «és a entendre que-ls ⁴⁵ *màrgens* e-ls parats que són entre honors d'alguns --- tota hora deven ésser de les honors --- que són pus altes que les altres», *CostTort.* (Ol. 349, VIII, § 8.8); «ambdósos partim d'aquí, e anant per un camí --- escur, quan fom a la sumitat del *marge* d'una pregona riba, fort prop de l'exida d'Infern, jo, tement que ella no defallís --- girém de tras, e encontinent ella caigué», BMetge (*Somni* III, NCL., 88.8).

I és la norma literària moderna: «Aquí 'ls titans lluytavan, allà ciutats florían / --- / Aquí estengué sos *marges* lo continent hesperi, / quins mars o terres fo-